
PYÖRÄLIITON TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSOHJELMA

Hyväksytty Pyöräliiton hallituksen kokouksessa 12.10.2020.

JOHDANTO

[Käytetyt termit](#)

TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

[Alueellinen yhdenvertaisuus](#)

[Kielellinen yhdenvertaisuus](#)

[Saavutettavuus ja esteettömyys](#)

[Sukupuolinen ja seksuaalinen yhdenvertaisuus](#)

[Eri-ikäisten yhdenvertaisuus](#)

[Taloudellinen yhdenvertaisuus](#)

[Uskontoon ja vakaumukseen liittyvä yhdenvertaisuus](#)

[Yhdenvertaisuus liiton viestinnässä](#)

[Yhdenvertaisuus työyhteisössä](#)

TOIMINTAMALLI HÄIRINTÄ- JA SYRJINTÄTILANTEISSA

HÄIRINTÄYHDYSHENKILÖTOIMINTA

PYÖRÄLIITON TURVALLISEMMAN TILAN PERIAATTEET

SUUNNITELMAN SEURANTA JA PÄIVITTÄMINEN

YHDENVERTAISUUTEEN JA TASA-ARVOON LIITTYVÄ LAINSÄÄDÄNTÖ

JOHDANTO

Tässä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelmassa käsitellään niin työnantajaroolia, vapaaehtoistyön osuutta kuin tapahtumienkin yhdenvertaisuusjärjestelyjä. Pyöräliitto sitoutuu työntekijöiden, luottamushenkilöiden ja vapaaehtoisten yhdenvertaiseen kohteluun sekä yhdenvertaisuuden periaatteiden noudattamiseen niin sanallisessa kuin kuvallisessakin viestinnässä. Liitto vie yhdenvertaisuussuunnitelman jäsenjärjestöjen tietoon ja toivoo jäsenjärjestöjen sitoutuvan siihen. Vastuu toimenpiteiden toteuttamisesta on Pyöräliiton toiminnanjohtajalla.

Yhdenvertaisuussuunnitelma on tehty sisäasiainministeriön ohjeita ja oppaita^{1 2} noudattaen ja hyödyntäen.

Käytetyt termit

Yhdenvertaisuuslaissa **yhdenvertaisuudella** tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Terminä yhdenvertaisuus sisältää myös tasa-arvon, jolla viitataan sukupuolten väliseen yhtäläiseen kohteluun.

Syrjintää on toiminta, jolla ihmisiä asetetaan eriarvoiseen asemaan em. ominaisuuksien perusteella. Esimerkiksi nöyryyttävät käskyt, seksuaalissävytteinen puhe tai käytös, loukkaava nimittely, yhteisön ulkopuolelle sulkeminen, tai sanallinen tai fyysinen uhkailu ovat syrjintää.

Oikeus mielipiteeseen ja vakaumukseen tarkoittaa että jokaisella on vapaus omaan mielipiteeseen ja vakaumukseen. Poikkeuksen tästä muodostavat rasistiset, seksistiset ja muuten syrjivät tai loukkaavat mielipiteet ja asenteet, joita ei saa tuoda julki liiton toiminnassa sanoin tai teoin.

Syrjintää ja epäasiallista kohtelua ei ole: työtä tai järjestötoimintaa ja työnjakoa koskevat asialliset päätökset ja ohjeet sekä työn, järjestön tai yhteisön ongelmien asiallinen käsittely; perustellun huomautuksen tai rangaistuksen antaminen tai henkilön ohjaaminen työkyvyn arviointiin sen jälkeen, kun hänen kanssaan on keskusteltu asiasta.

Positiivinen erityiskohtelu tarkoittaa tietyn syrjinnälle alttiin ryhmän asemaa ja olosuhteita parantavia erityistoimenpiteitä, jotka tähtäävät tosiasiallisen yhdenvertaisuuden turvaamiseen eivätkä asteeltaan muodostu toisia syrjiviksi. Positiivisen erityiskohtelun on oltava pyrityn tavoitteen kannalta suhteellista. Positiivisella erityiskohtelulla voidaan esimerkiksi lisätä aliedustettujen ryhmien osuutta työpaikalla ja luottamustehtävissä. Yhdenvertaisuuslain mukaan menettely, jonka tarkoituksena on tosiasiallinen yhdenvertaisuuden edistäminen tai syrjinnästä johtuvan haitan poistaminen, ei ole syrjintää.³

TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

Alueellinen yhdenvertaisuus

Liiton toimialue on koko Suomi ja jäsenjärjestöjä on ympäri maata. Valtaosa jäsenistä ja suurimmat jäsenjärjestöt ovat keskittyneet Etelä-Suomen suuriin kaupunkeihin. Liiton toimisto on Helsingissä. Verkostomainen työskentelytapa ja etätyökäytännöt mahdollistavat työntekijöiden asumisen ja työskentelyn eri puolilla maata.

¹ [Yhdenvertaisuussuunnittelun opas](#), sisäasiainministeriö, 2010

² [Kop kop– Pääseekö sisään? Yhdenvertaisen järjestötoiminnan opas urheilu- ja nuorisojärjestöille](#) - sisäasiainministeriön julkaisuja 28/2011.

³ [Yhdenvertaisuuslaki](#), oikeusministeriö, 2014

Toimenpiteet:

- Liitto pyrkii tukemaan kauempaa tulevia toimintaan osallistuvia henkilöitä matkakuluissa.
- Hallituksen normaalit kokoukset ja osa koulutuksista järjestetään internetissä, mikä tarjoaa kaikille tasapuoliset mahdollisuudet osallistua kotipaikasta riippumatta. Liitto tarjoaa aktiivisesti mahdollisuutta osallistua kokouksiin etäyhteydellä ja seurata seminaareja ja muita tapahtumia verkkoyhteyden avulla.

Kielellinen yhdenvertaisuus

Liiton toiminnan kielenä on suomi. Osa jäsenjärjestöistä on kaksikielisiä (suomi-ruotsi), lisäksi toiminnassa on mukana äidinkieleltään muunkielisiä ihmisiä.

Toimenpiteet:

- Ruotsinkielistä sisältöä ja materiaaleja tarjotaan mahdollisuuksien mukaan. Tavoitteena on, että tärkeimmät sisällöt ja materiaalit ovat saatavilla molemmilla kotimaisilla kielillä.
- Vuosittaisessa VeloFinland-seminaarissa on järjestetty osuus englanniksi.
- Materiaalia on jo käännetty seitsemälle eri kielellä ja liitto jatkaa materiaalien käännettävistä mahdollisuuksien mukaan.
- Viestinnän lähtökohtana on käyttää mahdollisimman selkeää kieltä.
- Tarvittaessa tuotetaan selkokielistä materiaalia.

Saavutettavuus ja esteettömyys

Liiton toimitilat sijaitsevat hissittömässä rakennuksessa toisessa kerroksessa, eivätkä ole esteettömät. Mikäli liiton toimiston siirto toisiin tiloihin tulee ajankohtaiseksi, huomioidaan esteettömyysnäkökulma nykyistä paremmin.

Toimenpiteet:

- Liiton tapahtumien järjestämispaikkojen valinnassa huomioidaan esteettömyys. Tilojen esteettömyydestä tai sen puutteesta kerrotaan tapahtuman kutsussa tai tiedoissa. Mikäli esteetöntä tilaa ei pystytä järjestämään, tulee tämä ilmoittaa tapahtuman kutsussa ja kertoa, millaisista esteistä on kyse ja voitaisiinko osallistuminen kuitenkin mahdollistaa.
- Mikäli tiloissa on induktiosilmukka, huolehditaan että kaikki puhujat käyttävät mikrofonia. Esteettömyyden on koskettava myös esiintyjä, eli tapahtumissa on esimerkiksi huolehdittava että lavalle pääsee pyörätuolilla.
- Laajat etäosallistumismahdollisuudet vähentävät liikkumisen tarvetta ja madaltavat osallistumisen kynnystä myös liikuntarajoitteisille henkilöille.
- Henkilöille, joiden on mahdotonta vierailla liiton tiloissa, tarjotaan joustavasti mahdollisuuksia tavata työntekijöitä tai luottamushenkilöitä muissa tiloissa.
- Liitto pyrkii varmistamaan, että sen tuottama tieto on saatavilla aistirajoitteista huolimatta nettisivuilla ja muussa viestinnässä.
- Tehdään ohjeet tapahtumien järjestämisestä esteettömästi ja koulutetaan jäsenjärjestöjä niistä.

Sukupuolinen ja seksuaalinen yhdenvertaisuus

Liiton toiminnassa, tapahtumissa ja viestinnässä ei hyväksytä minkäänlaista sukupuolen tai seksuaalisuuteen perustuvaa syrjintää. Positiivinen erityiskohtelu on mahdollista tilanteissa, joissa sukupuolijakauma on ilmeisen vinoutunut. Jokainen jäsen on yhtä arvokas ja hänen taitojaan, tietojaan ja aikaansa arvotetaan samalla mittaristolla.

Toimenpiteet:

- Turvallisemman tilan periaatteet käyttöön
- Tehtäviä ei jaeta sukupuoliroolien mukaisesti, vaan tasapuolisesti toimijoiden intressien, osaamisen ja aikaresurssien mukaan.
- Jos kyselyjen yhteydessä kysytään sukupuolta, annetaan vaihtoehto ”en halua vastata” ja ”muu”.
- Vältetään heteronormatiivista kielenkäyttöä (esim. stereotyyppioita sukupuolesta, seksuaalisuudesta tai muista ihmisten ominaisuuksista).
- Työryhmien ja muiden toimielinten henkilövalinnoissa huomioidaan sukupuolten mahdollisimman tasainen edustavuus.
- Kannustetaan ja tuetaan jäsenjärjestöjä kiinnittämään huomiota eri sukupuolten edustukseen jäsentensä ja aktiiviansa joukossa.
- Toiminnanjohtajalla on seurantavastuu, että toimiston arkiset tehtävät ja arki eivät jakaudu sukupuolittuneesti (esimerkiksi keittiövuorot, tavaroiden kantaminen, keskustelu, siivous jne.).
- Sukupuoli ei vaikuta palkkaan tai muuhun palkitsemiseen.

Eri-ikäisten yhdenvertaisuus

Jokaisella on iästä riippumatta mahdollisuus osallistua liiton toimintaan. Toimintaa ei suunnitella eikä markkinoida iän mukaan ulossulkeväksi, poikkeuksena mahdollinen juniori- tai senioritoiminta.

Toimenpiteet:

- Liitto ei peri jäsenjärjestöjensä alle 18-vuotiaista jäsenistä jäsenmaksua. Tämän on tarkoitus madaltaa lasten ja nuorten osallistumiskynnystä liiton toimintaan.

Taloudellinen yhdenvertaisuus

Liiton toimintaan kannustetaan mukaan ihmisiä riippumatta heidän taloudellisesta tilanteestaan.

Toimenpiteet:

- Henkilöjäsenmaksu pyritään pitämään maltillisena, jäsenten ja jäsenjärjestöjen jäsenten osallistumista erilaisiin tapahtumiin voidaan tukea subventoimalla osallistumismaksua ja/tai korvaamalla matka- ja/tai majoituskuluja.
- Osallistuminen liiton tapahtumiin on liiton tai jäsenjärjestöjen jäsenille aina edullisempaa kuin ei-jäsenille. Liiton tapahtumat pyritään järjestämään niin, ettei niihin osallistuminen jää taloudellisista syistä kiinni.
- Liitto voi tukea vähävaraisten jäsenjärjestöjen toimintaa avustuksilla.
- Kannustetaan jäsenjärjestöjä tukemaan myös toimintaan osallistumista esimerkiksi alennetulla jäsenmaksulla.

Uskontoon ja vakaumukseen liittyvä yhdenvertaisuus

Liitto on uskonnollisesti sitoutumaton, sekulaari järjestö.

Toimenpiteet:

- Tarjottavat ruuat liiton tapahtumissa ovat lähtökohtaisesti kasvisruokia ja erityisruokavaliot otetaan huomioon.
- Liitto ei pidä tiloissaan ja tapahtumissaan esillä selkeästi mihinkään uskontokuntaan kytkeytyviä symboleja.

Yhdenvertaisuus liiton viestinnässä

Pyöräliiton viestinnässä huomioidaan ihmisten monimuotoisuus.

Toimenpiteet:

- Mitään ihmisryhmiä esitetä kielteisessä valossa henkilökohtaisten ominaisuuksien, kuten sukupuoli, seksuaalisuus, terveydentila tai äidinkieli, vuoksi. Ihmisiä ei aseteta ihmisiä eriarvoiseen asemaan henkilökohtaisten ominaisuuksien vuoksi, eikä vahvisteta stereotyyppisiä käsityksiä eri ihmisryhmistä.
- Viestinnässä pyritään tuomaan esille ihmisiä eri puolilta Suomea. Tämä pätee myös liiton kuvalliseen viestintään.
- Viestinnässä tuodaan esille se, että liiton toiminta ja tapahtumat ovat avoimia ja turvallisia.

Yhdenvertaisuus työyhteisössä

Työsuhde-edut ja työkäytännöt ovat läpinäkyviä, ellei poikkeamalle ole laillista ja perusteltua syytä.

Toimenpiteet:

- Rekrytoinnissa kerrotaan liiton olevan yhdenvertaisuuteen sitoutunut työnantaja, joka toivoo hakemuksia erilaisilta ja eri taustaisilta ihmisiltä.

TOIMINTAMALLI HÄIRINTÄ- JA SYRJINTÄTILANTEISSA

Syrjimättömyys on periaate, johon jokaisen työnantajan tulee sitoutua jo lain velvoittamana. Syrjimättömyyden periaate koskee myös järjestön jäseniä ja vapaaehtoisia. Näin ollen syrjintään - jo sen epäilyyn - puututaan kaikissa tilanteissa. Kaikki ilmoitukset ja epäilykset syrjinnästä otetaan aina vakavasti. Tärkeää on tilanteen ratkaiseminen välittömästi osapuolten kesken jokaista osapuolta kuunnellen.

Syrjintä- tai häirintätilanteissa käytettävä toimintatapa, joka ohjeistetaan työntekijöille, luottamushenkilöille ja vapaaehtoisille:

1. Jos havaitset häirintää tai syrjintää, puutu siihen. Älä jätä epäasiallisesti kohdeltua henkilöä yksin.
2. Kerro tapahtuneesta Pyöräliiton häirintäyhdyshenkilölle / esimiehellesi / järjestön hallitukselle / tapahtuman vastuuhenkilölle. Heidän vastuullaan on puuttua tilanteeseen ja toimia ennaltaehkäisevästi niin, ettei vastaavia tilanteita pääse syntymään.
3. Jos askel 2 ei ole mahdollinen tai tilanne ei ratkea, voi asian viedä eteenpäin työpaikan esimiehen esimiehelle (liitossa hallituksen puheenjohtaja) tai työsuojeluviranomaiselle.

Jos koet itse syrjintää tai häirintää:

1. Ota yhteyttä Pyöräliiton häirintäyhdyshenkilöön / esimieheesi / järjestön hallitukseen / tapahtuman vastuuhenkilöön, kehen vain koet pystyväsi luottamaan. Keskustele tilanteesta henkilön kanssa, johon otit yhteyttä. Keskustelu on arvokasta, sillä se auttaa Pyöräliittoa järjestämään turvallisempia tapahtumia vastaisuudessa.
2. Muista että voit itse päättää lähdetäänkö tilannetta purkamaan sinua syrjineen tai häirinneen henkilön kanssa tai laitetaanko hänelle viestiä tilanteesta.

Häirinnän ja epäasiallisen kohtelun tilanteita voi olla hyvin monenlaisia ja siksi ei ole yhtä yleispätevää ratkaisua siihen, miten niitä lähdetään purkamaan. Alla on kuitenkin lueteltu tapoja miten työyhteisö voi suunnitelmallisesti palauttaa työyhteisön normaalitilaan, mikäli on havaittu häirintää tai epäasiallista kohtelua. Mikä näistä valitaan riippuu mm. tilanteen osapuolista, vakavuudesta ja kestosta.

- Toiminnanjohtajan tai puheenjohtajan huomautus
- Keskustelu häirintäyhdyshenkilön kanssa
- Keskustelut häirinnän tai epäasiallisen kohtelun osapuolten välillä

- Työnohjaus
- Työyhteisöneuvottelu (työterveyden kanssa)
- Ylimääräinen yhdenvertaisuuskoulutus
- Vakavissa tapauksissa noudatetaan viranomaisten ohjeistuksia ja määäämiä toimenpiteitä

HÄIRINTÄYHDYSHENKILÖTOIMINTA

Häirintäyhdysenkilöiden tehtävänä on tarjota luottamuksellinen tapa tuoda esiin ja käsitellä tapahtumissa ja liiton muussa toiminnassa koettua häirintää. Häirintäyhdysenkilötoiminnan tavoitteena on lisäksi tehdä liiton tapahtumista turvallisempia ja yhdenvertaisempia osallistujille.

Toimenpiteet:

1. Häirintäyhdysenkilötoiminta vakiinnutetaan osaksi liiton toimintaa.
2. Häirintäyhdysenkilöt perehdytetään tehtäväänsä.

PYÖRÄLIITON TURVALLISEMMAN TILAN PERIAATTEET

1. Jokaisella on oikeus omaan tilaan. Huomioi toisten erilaiset rajat ja kunnioita toisten fyysistä ja psyykkistä koskemattomuutta – vaadi sitä tarvittaessa myös itsellesi.
2. Kunnioita muita, huomioi yhteisön moninaisuus ja arvosta yksilöiden erilaisuutta. Pyöräliitossa tai sen jäsenjärjestöissä ei suvaita syrjintää henkilöön tai ryhmään liittyvän syyn perusteella, kuten vamma, terveydentila, sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen tai etninen tausta.
3. Tunnista ja tunnusta omat etuoikeutesi. Etuoikeudella tarkoitetaan etuja, joita tietyillä sosiaalisilla ryhmillä on ja jotka suojaavat syrjinnältä tietyissä tilanteissa ja asioissa. Kyseenalaista toimintamallisi ja kiinnitä huomiota käyttämäsi kieleen sekä siihen, miten otat tilan haltuun. Käytä positiivista kieltä.
4. Anna toisille tilaa ja huolehdi siitä, että kaikki tulevat kuulluksi ja pääsevät osalliseksi. Hyväksy se, että kaikki eivät halua olla yhtä paljon äänessä tai esillä, ja että toimintaan osallistumisen tapoja on monia. Jokaisella on oikeus ilmaista tunteitaan muita vahingoittamatta.
5. Pyöräliiton ja sen jäsenjärjestöjen tapahtumat ovat häirinnästä vapaita. Häirintä voi olla esimerkiksi sanallista häirintää, koskettamista tai tuijottamista. Jos joku pyytää lopettamaan häiritsevän käytöksen, se pitää lopettaa. Jos havaitset epäasiallista käytöstä, puutu siihen rauhallisesti ja asiallisesti.
6. Ota vastaan palautetta omasta toiminnastasi ja anna myös itse tarvittaessa palautetta. Jos sinulle huomautetaan jostakin, älä vähättele tahatontakaan käytöstäsi, vaan pyri huomioimaan asia jatkossa. Muista myös positiivinen palaute.

SUUNNITELMAN SEURANTA JA PÄIVITTÄMINEN

Ohjelma on laadittu alunperin vuonna 2017 ja se on päivitetty vuonna 2020. Päivityksestä on vastannut ja sen on hyväksynyt vapaaehtoisista koostuva liiton hallitus. Suunnitelman toteutumista seurataan jatkuvasti ja mahdollisiin epäkohtiin puututaan välittömästi. Laajempi ohjelman arviointi ja päivitys tehdään vuonna 2024, jolloin tehdään myös kartoitus yhdenvertaisuuden toteutumisesta liiton toiminnassa. Jäsenjärjestöt, liiton työntekijät ja liittohallitus osallistetaan suunnitelman päivittämiseen.

YHDENVERTAISUUTEEN JA TASA-ARVOON LIITTYVÄ LAINSÄÄDÄNTÖ

Yhdenvertaisuuden sekä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistä säädelään kahdella eri lailla: yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) ja laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986). Ne määräävät Pyöräliitolle velvoitteita työnantajana.

